

sporech, vzešlých ze služebních poměrů, rozhodují úřady samosprávné. Předpis tento nevztahuje se však podle výslovného ustanovení § 43 téhož zákona na zřizence, kteří ustanovují se k vykonávání podřízenějších prací, a výslovně jmenují se cestáři. Poněvadž vzhledem na veřejno-právní ráz žalobního nároku nelze v tomto případě použití občanského zákona o smlouvě námezdní, nezbývá než míti za to, že soud není k rozhodování příslušným, nýbrž že rozhodnutí přísluší podle § 57 zákona ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy úřadu správnímu s pořadím stolic, upraveným § 77 zákona ze dne 26. října 1860, čís. 36 z. zák. pro Čechy.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by rozhodl o odvolání, nehledě k domnělé nepřipustnosti pořadu práva.

Důvody :

Napadeným usnesením nebyla věc posouzena správně po stránce právní. Odvolací soud odůvodnil usnesení své poukazem na §§ 29 a 54 odstavec první j. n. a § 5 obč. zák. První dva §§ nehodí se vůbec na tento případ, § 5 obč. zák. chrání sice nabytá práva, netýče se však předpisů formelního práva, stanovících buď pořad práva nebo řízení před úřady správními. Předpisy tyto nemá na mysli § 5 obč. zák. O takové předpisy jde i v tomto případě, kde rozhodovati dlužno jen o tom, zda spor má býti projednán na soudě. Otázku tu lze zodpověděti jen podle předpisů platných v době, kdy spor byl zahájen. Předpisem tím je § 24 zák. ze dne 17. prosince 1919, čís. 17 sb. z. a n., jenž přikazuje spory o služební příjmy a výslužné zřizenců, jakož i ostatní spory vzešlé ze služebního poměru výhradně soudům. Uvedený § nejmenuje sice okresních cestářů, avšak z nadpisu zákona je patrné, že vztahuje se i na ně. Zákon rozeznává dále v §§ 4, 6 a 7 mezi zřizenci trvale ustanovenými a zřizenci prozatímně volenými. § 24 rozdílů toho nečiní, mluvě všeobecně o zřizencích, a dlužno ustanovení jeho vztahovati na zřizence (i cestáře) obého druhu. Nezáleží proto na tom, že žalobce nebyl dosud jmenován trvalým t. j. definitivním cestářem. Nesporno je, že žalobce byl činným jako cestář žalovaného okresu od roku 1899 do července 1920, byl tudíž zřizencem okresu toho již v čas, kdy zákon shora uvedený nabyl účinnosti t. j. 12. ledna 1920. Žalobou podanou v lednu 1921, tudíž za účinnosti zákona toho, domáhá se žalobce uznání svého služebního poměru jako okresní cestář, jde proto o žalobu ze služebního poměru. Tím je odůvodněn pořad práva. Nezáleží na tom, zda prohlásil se žalobce do tří měsíců ve smyslu § 25 (2) uvedeného zákona, neboť ani platnost původní smlouvy mezi stranami uzavřené neměnila by ničeho na ustanovení § 24, ježto nebylo tvrzeno, že původní smlouva vylučuje pořad práva.

Čís. 1406.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. o obnově drobných zemědělských pachtů.

Ustanovení § 2 písm. b) zákona nevztahuje se k případu, kde změna ve vlastnictví nastala teprve po pachtýřově oznámení podle § 1 zákona.

Drobnými pachtýři ve smyslu tohoto zákona jsou i ti, kdo hledají sice obživu v jiném zaměstnání než v zemědělství, jimž však pacht slouží k doplnění výživy.

(Rozh. ze dne 10. ledna 1922, R I 1600/21.)

Proti nároku pachtýřů na obnovu pachtu pozemků namítl vlastník, jenž nabytí pozemků od svých rodičů dne 25. září 1921, že si chce vzít pachtované pozemky do správy. Soud první stolice námitky zamítl a povolil obnovu pachtu. **Důvody:** Josef U. domáhal se zrušení pachtu z důvodu § 2 lit. b), avšak soud nesdílí názoru Josefa U-a, že tohoto ustanovení možno použít v tomto případě, pokud se přihlíží k slovnímu znění zákona. Ustanovení tohoto může se dovolávat pouze ten, kdo chce vzít do vlastní správy pachtovaný pozemek, který teprve po 1. srpnu 1914 byl pachtován anebo jehož nabytí teprve po tomto dni od osoby, jejímž jest zákonným dědicem. Z přednesení stran zjistil soud, že navrhovatel Josef U. nabytí sporných pozemků na základě smlouvy, která uzavřena byla dne 25. září 1921, od svých rodičů. Poněvadž zákon ze dne 12. srpna 1921 uveřejněn byl ve sbírce zákonů a nařízení v částce 71, která vydána byla dne 6. září 1921, tedy dle slovního znění § 2 lze vztahovat předpis § 2 pouze na nabytí pozemku, které se stalo do vydání zákona, ježto jinak text zákona by musil znít »nabytí anebo nabude«. Za tohoto stavu věci odpadá další uvažování důvodů, jež byly uvedeny v námitkách. **R e k u r s n í s o u d** usnesení potvrdil. **Důvody:** Účelem zákonů, týkajících se pozemkové reformy, jest, poskytnouti ochranu drobnému lidu, který pozemky po delší dobu obdělával, jak tomu jest podle zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., a důvod hledati jest na straně vlastníkově v tom, že pozemku mohl po delší dobu postrádati, tak že se má o něm za to, že bude moci bez něho existovati i dále. Stejný cíl sleduje zákon o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., který poskytuje vlastníku možnost převzetí pozemku pachtovaného do vlastní správy jen za podmínek § 2 odst. a) až c). Stěžovatel snaží se nárok na převzetí pozemků do vlastní správy odvodniti poukazem na § 2 lit. b) cit. zák., kterému prý vyhověl, poněvadž pozemku nabytí od otce po 1. srpnu 1914. Vývodům stížnosti však nelze přisvědčiti. Vezme-li se k výkladu smyslu slov zákona »po 1. srpnu 1914« (§ 6 obč. zák.) v úvahu úmysl zákonodárce, poskytnouti drobnému lidu ochranu, jak svrchu bylo uvedeno, a uváží-li se dále, že podle § 5 obč. zák. zůstávají práva již nabytá zachována, pak dlužno přisvědčiti výkladu zákona, soudem prvním podanému, že zákon předpokládá nabytí pozemku sice po 1. srpnu 1914; avšak pouze do vydání zákona t. j. 6. září 1921. Jestliže pachtýři podle zákonného předpisu se zachovali a písemně propachtovateli oznámili, že si pacht na dále podrží, nabytí tím za předpokladu dalších zákonných podmínek práva proti dřívějšímu propachtovateli. Tento nebyl sice v disposičním právu ohledně pozemku omezen, avšak nebyl oprávněn, aby nárok pachtýřů, dle zákona již nabytý, rušil snad prodejem, a za takového stavu přejímal smlouvou z 15. září 1921 vlastnictví stěžovatel, který musí šetřiti (§ 5 obč. zák.) práv pachtýřů, podle zákona již nabytých. Opačný výklad mohl by vésti v četných případech k obcházení zákona postupem pozemků na zákonné dědice, čímž by se

ochrana pachtýřů stala ilusorní. Dle tohoto výkladu nemůže se stěžovatel ustanovení § 2 lit. b) cit. zákona dovolávat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nižší stolice míní, že předpis § 2 lit. b) zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. stěžovatelem dovolávaný neplatí pro případ, když propachtovatel nabyl pozemku teprv po vydání tohoto zákona, protože prý ustanovení to mluví jen o pozemku, kterého propachtovatel »nabyl« a nikoli také o pozemku, kterého »nabude«. Stěžovatel tomuto názoru čelí tím, že se táže, jakž, kdyby prý rodiče jeho byly po vydání zákona zemřeli a on pozemek zdědil: tu by prý námitka jeho zajisté byla uznána za důvodnou. Zřejmo, že tu jde o otázku obcházení zákona. Byl-li pozemek po vydání zákona prodán, tu je na snadě podezření, že prodán byl, aby právo pachtýřovo na obnovu pachtu bylo zmařeno, ale obcházení zákona nelze dopustiti. Byl-li však pozemek po vydání zákona zděděn, tu nemůže o obcházení zákona býti řeči, neboť smrt zůstavitelova neměla tohoto účele. Ale v tomto případě na tu otázku ani nedojde. Došlo by na ni teprv tehdy, kdyby přechod vlastnictví byl nastal sice teprv po vydání zákona, avšak přece ještě dříve, než nárok pachtýřův na obnovu pachtu se uskutečnil, než tedy obnova nastala, tak, kdyby byl pachtýř oznámení dle § 1 zák. učinil teprv po převodu vlastnictví. Věc se tu má ale opačně: pachtýř oznámil svůj nárok starému vlastníku dne 19. září 1921 a převod vlastnictví stal se teprve smlouvou ze dne 25. září 1921. Oznámením splnil se, když tu všechny ostatní podmínky bezesporně jsou, předpoklad nároku a obnova nastala (§ 1 zák.), neboť soudní výrok, jenž se v případě námitek vynese, nemá povahu výroku konstitutivního, nýbrž pouze deklaratorního, vyslovuje, že pachtýřův nárok jest nebo není po právu (§§ 8 a 9 zák.), obnova datuje tedy od doby oznámení, nikoli teprv ode dne soudního výroku nárok uznávajícího. Nastala tedy nejprv obnova pachtu a pak teprv převod vlastnictví na nynějšího držitele a na ten případ se § 2 vskutku nevztahuje, neboť praví, že obnova pachtu nenastává, když propachtovatel (lépe vlastník) běže nebo chce vzíti do vlastní správy pozemek, který teprv po 1. srpnu 1914 nabyl od osoby nebo po osobě, jejíž jest zákonným dědicem, předpokládá tedy, že obnova pachtu ještě nenastala, nýbrž teprv nastati by měla, že tedy oznámení nebylo ještě podáno. Bylo-li už podáno a obnova tedy už nastala, jak by se mohlo jednati jen o to, zdali přechodem vlastnictví pozemku na osobu jinou obnovený pacht se ruší. Ale o tom nemá zákon nijakého ustanovení a proto dlužno otázku rozhodně záporně zodpověděti. Pacht se obnovuje na tři leta (§ 1) a vlastník ho může zrušiti jen z důvodů § 10, když totiž jest pachtýř s placením pachtovného déle jak tři měsíce v prodlení anebo špatně hospodaří. Jinak ne. Musí tedy i nový vlastník tato tři leta dodržeti a nemá zejména dobrodiní § 1120 obč. zák. Také další námitka, že zákon podle motivů jest dán toliko pro skutečné zemědělce, kteří v půdě mají svou obživu, že však pachtýři v tomto případě k takovým lidem nepatří, jsouce cestáři pokud se týče zedníky, je bezdůvodná. Citování motivů je sice správné, avšak mylně pojaté. Drobní lidé jako zedníci a cestáři nemají býti z dobrodiní zákona vyloučeni, třeba že obživu svou

hledali ještě v jiném zaměstnání než zemědělství, jen když jim pacht k doplnění výživy slouží; praví zákon v § 1 čís. 1 výslovně, že nárok na obnovu pachtu má každý pachtýř, jenž pozemek sám nebo se svou rodinou obdělává a nemá zemědělských pozemků více než 8 ha. Tím jest dán a vymezen pojem »drobného zemědělského pachtu«, o němž zákon ve svém nadpisu mluví.

Čís. 1407.

S hlediska prvního odstavce § 387 ex. ř. nezáleží na tom, který soud byl by pro žalobu příslušným, nýbrž zda a na kterém soudě jest spor již zahájen.

Žaloba o úroky nezakládá příslušnost pro prozatimné opatření pro dosud nezažalovanou jistinu, třeba bylo nutno, by v žalobě o úroky byla řešena předurčující otázka ohledně jsoucnosti kapitálové pohledávky.

(Rozh. ze dne 10. ledna 1922, R I 5/22.)

Navrhovatel domáhal se u okresního soudu v Jílovém prozatimného opatření ku zajištění jednak pohledávky z jistiny, jednak pohledávky z úroků oné jistiny. Ohledně pohledávky úrokové byl v době návrhu za prozatimné opatření veden spor u zemského civilního soudu v Praze. Okresní soud vyhověl návrhu v plném rozsahu. Rekursní soud zrušil povolující usnesení, vyslovil nepřislušnost okresního soudu v Jílovém ku povolení navrhovaného prozatimného opatření a uložil mu, by návrh ten se zřetelcem na předpis § 44 j. n. po zákonu vyřídil a ohledně vykonaných již úkonů povoleného prozatimného opatření, čehož po zákonu třeba, zařídil. Důvody: Stížnost vytýká právem napadenému usnesení, že prozatimní opatření povoleno bylo soudem nepřislušným. Podle § 387 ex. ř. příslušným jest ku povolení prozatimného opatření onen soud, u něhož spor věci hlavní se týkající byl v době prvního návrhu zahájen. Návrh domáhající se povolení prozatimného opatření (první návrh ve smyslu cit. právě §u) podán byl u okresního soudu v Jílovém dne 7. listopadu t. r., kteréhož dne byl však již spor o zaplacení 5000 Kč zahájen u zemského soudu civilního v Praze. Spisy, týkající se toho sporu, který původně veden byl u okresního soudu v Jílovém, byly totiž podle § 261 c. ř. s. jmenovanému soudu již usnesením ze dne 26. října 1921 postoupeny a došly k němu dne 4. listopadu. Usnesením ze dne 5. listopadu byl tímto soudem ustanoven první rok. Slovem »zahájen« nesluší rozuměti zahájení rozepře v technickém smyslu slova (§ 233 c. ř. s.), nýbrž již pouhé podání žaloby (zavedení sporu), jak to zřejmě vyplývá z druhého odstavce § 387 ex. ř., v jehož úvodě nemluví se o zahájení rozepře, nýbrž o vedení sporu. Poněvadž o totožnosti pohledávky v onom sporu vymáhané a té, k jejímuž zajištění prozatimní opatření jest navrhováno, nemůže býti pochybnosti, plyne z řečeného, že tento soud ku povolení žádaného prozatimního opatření podle § 387 ex. ř. příslušným nebyl. Pokud jde o další pohledávku 158.818 K 64 h pro zajištění, kteréž také zároveň prozatimním opatřením jest žádáno, jest tato v těsné souvislosti se zmíněnou pohledávkou 5000 Kč tvořící úroky z oné. Obě byly odpůrci navrhuující strany co do právní existence popřeny a to z důvodu neplatnosti tržové smlouvy, z níž obě pohledávky, prvá jako dobírka tržové